

som kun ved en Feiltagelse ikke allerede var opstillet til 2den Behandling. — Endringsforslaget under Nr. 4 rammer ganske vist paa en Maade en Feil, hvorpaa den ærede Kultusminister gjorde opmærksom ved 2den Behandling, idet han mente, at man kunde affikere en Tvist om, hvorvidt Kirke-tiendeeieren maatte være berettiget til i det paa-gjældende Tilfælde at fordræ Wgt. eller Arbeide, hvilket her udtrykkelig benegtes. Paa den anden Side er denne Paragraf sat ind paa et andet Sted, og omfatter derved tillige de Foranstaltninger som foretages i Kirkerne ved Anbringelsen af Raskeløwne. Hvertallet finder ikke, at der er nogen Betænkelighed herved. Den oprindelige Bestemmelse i Lovforslaget gik ud paa, at der gaves Ret til Wgt. og Arbeide, som ved en Hovedreparation af Kirken, men Spørgsmaalet om, hvad der er Hovedreparation, og hvad ikke, har, som jeg allerede ved 2den Behandling gjorde opmærksom paa, i givet Anledning til en Række af Tvistigheder. Jeg ser egentlig ikke, at man med nogen særlig Ret kan betragte Anbringelsen af Raskeløwne som en Hovedreparation. Det er en Skønssag, og Nogle vilde maasse betragte det som en saadan. Det forekommer ikke mig, at man kan betragte en saadan Foranstaltning som saaldende ind under Begrebet Hovedreparation, saaledes, at heller ikke i dette Tilfælde Afgang til Wgt. og Arbeide bør kunne finde Sted. Jeg skal derfor anbefale, at man vedtager Endringsforslaget under Nr. 4. Jeg hører ikke til det Flertal, som har stillet Endringsforslaget under Nr. 5 (Kofod, Sør). Det ærede Medlem for Bornholms Amts-1ste Valgkreds siger Sør, og jeg skylder ham en Forklaring, fordi jeg tillod mig den Frihed, at ryste paa Hovedet, da han under 2den Behandling antydede dette Forslag. Det forekommer mig, at han tog mig det særdeles ilde op, og jeg skal derfor forklare, hvorfor jeg den Gang tillod mig denne Frihed, medens jeg nu ved 3die Behandling ikke kan tiltræde et Forslag, som væsentlig har optaget hans Rante. Det forekommer mig nemlig, at vi ved at optage Ranten i Forslaget kommer til at gribe ind i et Spørgsmaal, der har langt større Dimensioner, end dette lille Lovforslag har, eller bør have, i alt Fald, for saa vidt man ønsker det hurtigt og let fremmet gennem Rigsdagen. Det berører nemlig det ofte omstridte Spørgsmaal om Berettigelsen eller Ikkeberettigelsen af Loven af 19de Januar 1863 angaaende Anvendelsen af Midler, som tilhøre de Kirker, der ere sig selv, til Restauration af andre Kirker. Det er bekjendt, at samtlige Kirker, som ere sig selv, efter at Lov af 1863 er udkommen, ere, om ikke efter Ordene, saa i alt Fald i Virkeligheden pantsatte for Laan, der ere udfstedte af Sorø Akademi til Restauration af Kirkerne i Viborg, Maribo og Rallundborg. Man vil maasse dertil sige, at et Forslag som dette er saa lidet, betydnings og omfatter saa ringe Beløb, at det ingen videre Rægt

kan have med Hensyn til Spørgsmaalet om Verdien af det Pant, der gives i disse Kirkers Midler for Laanet af Sorø Akademi, og jeg skal villig indrømme dette. Jeg er ikke i Stand til i dette Dieblit, at sige noget Bestemt derom, da jeg ikke har anstillet saadanne Undersøgelser, som i Virkeligheden skulde kunne oplyse, hvad Bægt dette Forslag kan have, og kan faae i Fremtiden. Jeg skal derfor slet ikke indlade mig paa, hvor stort eller hvor vægtagt Forslaget er, men kun fastholde, at der derved gribes ind i Spørgsmaalet om disse Midlers Anvendelse paa en Maade, som jeg ikke tror er heldig. Der er blevet anført til Forsvar for Forslaget, at Beboerne i de vedkommende Sogne vilde kunne stødes ved, at skulle paalignes Beløb til de Kirker, som i Forveien ere rige, for at fuldstændiggøre de Foranstaltninger, som her paabydes. Jeg skjønner ikke, at dette med større Ret kan siges om de Kirketiender, der gaa til de Kirker, som ere sig selv, end om dem, der gaa til en Privatmand, naar Beboerne kunne skjønne, at der er saa rige Midler, at det ikke gjøres nødigt, at der bliver paalignet dem yderligere til de Diemed, Loven byder. I denne Henseende skjønner jeg ikke, der er nogen Forskel, enten det er Kirken, som modtager Tienden, eller det er en Privatmand, som modtager den. Det Billighedshensyn, eller det Modfatte, som her kan gjøre sig gjældende, har i begge Tilfælde fuldstændig den samme Bægt. Jeg kan derfor ikke andet end fraraade det ærede Thing at gaa ind paa dette Forslag, fordi det kunde synes, at ræffe videre end Ordene, egentlig lyde. At det ærede Medlem for Bornholm (Kofod) særlig har havt Interesse for dette Spørgsmaal, er klart, da netop adskillige af de bornholmske Kirker ere i den Situation at yde Tilskud til Forrentning og Udbrug af Laanet fra Sorø Akademi. Af de Oplysninger, som medfølge Statsregnskabet, ses dette i alt Fald at være Tilfældet med en Kirke, nemlig Vester Maria Kirke. Det er maasse Tilfældet med flere; men de Oplysninger, som i den Henseende medfølge Statsregnskabet, ere ikke saa fuldstændige, at man kan danne sig et fuldstændigt Billede deraf. Forslaget under Nr. 6 gaar ud paa, at § 8, atter skal udgaa. Denne Paragraf gav jo ved 2den Behandling Anledning til en Del Forhandling og Strid her i Thinget. Der er her Spørgsmaal om den Undtagelse, som Hvertallet har trovet, at kunne gjøre fra Lovens almindelige Bestemmelser i det Tilfælde, at samtlige Tiendeere ere Tiendeere. Jeg sagde allerede ved 2den Behandling, at jeg ikke vilde søre noget stærkt Forsvar for dette Forslag; jeg sagde, at det var en Skønssag, et Billighedshensyn, der muligvis her kunde gjøre sig gjældende, men at jeg, hvis det ærede Thing ikke vilde tage et saadant, ikke videre skulde forsvare det, hvilket min ærede Nabo til Venstre (S. Sorgenfens) gjorde noget stærkere end jeg. Det ærede Medlem for Preste Amts 2den Valgkreds (D.